

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av Nöttja kyrka

Linderson, Hans

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2020). *Dendrokronologisk analys av Nöttja kyrka*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2020:66). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

24 September 2020

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2020:66
Hans Linderson**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV NÖTTJA KYRKA****Uppdragsgivare:** Knadriks Kulturbygg AB, gränsgatan 19, 291 59 Kristianstad, org nr 55 6827-4061. Kontaktperson Karl-Magnus Melin**Område:** V Småland **Prov nr:** 64426-64436 **Antal såg+borrprov:** 8+3**Dendrokronologiskt objekt:** sågprov 64426-432+434 borrhprov 64433+35+36**Resultat:**

Dendro nr:	Provnr: beskrivning L=Löfstrand LH=långhus	Träd-slag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Kommentarer Trädens egenålder, dendrokronologiska enhetsgrupper samt vågat dateringsförslag inom parantes.
64426	1a+b, L	Ek	138	Ej Sp	1731	E 1741	210A (1774-1780)
64427	2, L	Ek	158;1	Ej Sp	1754	E 1764	220A (1774-1780)
64428	3, L	Ek	114	Sp 2 ej W	1763	1771-85	170A (1774-1780)
64429	4, syll Ö, stav	Ek	163;1	Ej Sp	1123	E 1133	240B (1170-1184)
64430	5stav+Nöttja?	Ek	135;1	Ej Sp	1106	E 1116	260BC (1170-1184)
64431	6, 101, LH hanbd lös	Ek	92;4	Ej Sp	1143	E 1153	220C (1170-1184)
64432	7, 102, LH stötta lös	Ek	130;1	Ej Sp	1152	E 1162	260C (1170-1184)
64433	8, 103, kor, hanbd15 lös	Ek	112;1	Sp 3, W	1163	1170-84	190B (1170-1184)
64434	9, 100 bladn gm kor/LH	Ek	54;1	Sp 2 ej W	Ej säker		110 (1492-1506) (1533-1547)
64435	10, L11a+b	Ek	73	Ej Sp	(1134)	(E 1144)	190
64436	11, L22	Ek	33;2	Ej Sp	(1140)	(E 1150)	140

Kommentarer till ovanstående resultattabell Avverkning 1771-1785

Prov 64426-64428 mest sannolikt är de avverkade 1774-1780 relativt lokalt (radie c två mil).

Avverkning 1170-1184

Prov 64429-64433 möjligen även 64435-64436 mest sannolikt är de avverkade 1174-1180 relativt lokalt med en radie på cirka fem mil (underlaget för medeltida ek är svagare i västra Småland). Jag har valt att anta att eken utan ytkaraktärer har gemensam ålder med de ett prov, 64433, som dateras mer precist. En annan infallsvinkel har testats och det är att skilja på de olika dendrokronologiska enhetsgrupperna B och C. Möjligen kan dessa olika grupper ha olika dateringar men mer troligt är de bara hämtade från olika ståndorter och därför uppvisar skilda tillväxtmönster.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891